

cionis pestis ingredi civitatem Neapolitanam, absque speciali licentia ejusdem archiepiscopi gratis concedenda. S. cong. Immun., in *Neapolitana*, 20 Jun. 1606, lib. v *Decret. Paul.*, pag. 100, apud Riccium, verb. *EDICTA ECCLESIASTICA*, num. 10.

(2. Et injungitur nuntio, ut quinque canonicos Lateranenses, qui fuerunt ingressi, puniat rigore, nec non abbatem, qui illos recepit. Eadem sacra cong. Immun., *ib.*

(3. Datur facultas extrahendi personas, et res suspectas morbo pestilentiali. Unde fuit prorogata ad decennium talis facultas extrahendi personas, et res suspectas morbo pestilentiali. Ead. S. congreg. Immun., in *Meliten.*, 26 Mart. 1693, lib. i *Decret. Vallem.*, pag. 179.

(4. Regulares, qui tempore pestis absque beneplacito Apostolico solvunt scuta duo millia pro construendis Lazaretis, incidunt in penas contentas in decreto de rebus Ecclesiae non alienandis. Eadem sacra congregatio Immunitat., in *Florentina*, 21 Januar. 1631, lib. ii *Decret. Paul.*, pag. 71.

(5. Similiter regulares, qui sine dicta facultate tempore pestis concedunt vel consentiunt concessioni conventuum pro usu Lazaretis, incidunt in excommunicationem. Eadem sacra congreg. Immun., apud Riccium, verb. *Pestis*.

(6. Quomodo episcopi residere et ministrare sacramenta debeant, et possint tempore pestis. *Vide verb. EPISCOPUS*, art. 3, num. 12 et seq.

(7. Parochi tempore pestis residere omnino tenentur in suis parochialibus; possunt tamen per alium idoneum ministrare parochianis suis peste infectis sacramenta baptismi et poenitentiae, et si non resederint, contra eos procedendum est, servata forma concilii Tridentini, cap. 1, in fine sess. xxiii, *De reform.*, sac. congregat. Conc., in *Mediol.*, 10 Octob. 1576; apud Barbosam, in *Summa Apostolic. dec.*, verb. *PAROCHUS QUOAD RESIDENTIAM*, n. 16.

(8. Parochi tempore pestis an teneantur etiam ministrare Eucharistiam Peste infectis? Variant doctores. Mofesius enim, Major, et alii apud Dianam, part. iii, tract. 4, resol. 174, et part. v, tract. 3, resol. 53; Lohner, in *Instruct.* 6, part. iii, *De Eucharistia*, art. 3, quest. 5; Gobat, tract. 4, num. 414, et alii, docent, parochum tempore pestis non teneri ministrare Eucharistiam, quia cum ejus vita requiratur ad alia sacramenta magis necessaria, etiam aliis conferenda, non videtur esse propter aliquos exponenda tanto periculo in administratione sacramenti, utilis quidem, sed minus necessarii. Econtra Suarez, Fagundez, Tolet., Navarr., Sotus, Heringq., Villalob., Filliuc, Sylvester, Nugnus, Marchant., Mancin., Tabiena, Sa, Castropal., Lugo, Busemb., Aversa, Cardenas, Verivys apud La Croix, lib. vi, part. 1, num. 484, dicunt, parochum teneri, sive per se, sive per alium, Eucharistiam ministrare omnibus licite petentibus, etiam peste infectis, quia peste infecti habent jus illam petendi, et sunt in gravi necessitate spiri-

tuali illam suscipiendi, licet forte sacramentum poenitentiae susceperunt; cum nihilominus valde infestentur a daemone, indigeantque viribus spiritualibus, quas hoc sacramentum causat; possetque ipsis etiam per accidens causare primam gratiam, si non haberent; unde revera saltem per alium, si possit haberi, tenerentur parochi Eucharistiam ministrare peste infectis; si vero in aliquo loco non adesset alius sacerdos, qui in defectum parochi posset substitui, tunc ipse parochus ad id non tenetur, quia non deberet, ministrando aliquibus Eucharistiam, exponere se periculo destituendi totum populum, eumque relinquendi sine aliis magis necessariis sacramentis; nam necessitas communitatis praevalet necessitati privatae, et inter duo mala majus est evitandum et minus eligendum. Cap. *Duo mala* 1, dist. 13.

(9. Idem pariter est dicendum de obligatione parochorum administrandi peste infectis extremam unctionem, sive per se, sive per alios, quando possint haberi; secus autem non, uti mox dictum est de eucharistia. *Vide verb. EXTREMA UNCTIO*, num. 43 et 44.

(10. Pestis causa qui abfuerunt, quotidianae distributiones illis non debentur, nisi probetur legitima consuetudo, quod distributiones hujusmodi darentur absentibus ex justa causa. Sac. congr. Conc., apud Barbosam, in *Summa Apostolic. dec.*, verb. *PESTIS*, num. 2.

(11. Pestis occasione canonicus absens non lucratur distributiones quotidianas, nisi pestis grassetur, et probetur legitima consuetudo, quod distributiones hujusmodi dari consueverunt absentibus ex justa causa; (12. Quando autem dicatur pestis grassari, ut sit justa causa absentiae, relinquendum est arbitrio episcopi. S. cong. Conc., in *Mediol.*, 9 Novembris 1630, apud Barbosam, *loc. cit.*, num. 3 et 4.

(13. Cautela adhibenda a parochis, et eorum vicariis pro se conservandis in administratione sacramentorum tempore pestis, traduntur a Reiffenstuel, lib. iii *Decretal.*, tit. 4, num. 106. *Vide ibi.*

(14. Pestis tempore quid agi liceat, vel secus, circa administrationem sacramenti confirmationis, poenitentiae, extremam unctionis, *vide* in singulis eorum articulis.

(15. Num liceat dimidiare confessionem mortalium ex timore contrahendi morbi, questio est anceps inter doctores, in qua nihil certe decernitur. *De synodo dioces.*, lib. xiii, cap. 19, § 19, nov. edit.

(16. In ordine ad ministrandam Eucharistiam non esse omnem Ecclesiae ritum servandum, qui modo ab Ecclesia praescribitur, docet immortalis memoriae vir Muratorius, *Tract. de Peste*, sed ab episcopi judicio expetendum esse quid a singulis praestari posset, ut minus periculose, sed decenter ministraretur, quod etiam rescriptum fuit ad postulata vicarii apostolici Juliae Caesareae. *De synod. diocesan.*, *ibidem*, § 26.

(17. Tuto posset episcopus judicare tem-

pore pestis, quod Eucharistia laicis porrigeretur suis manibus accipienda, ut ipsi per se ori illam inducerent. *Ibid.*, § 27.

(18. Extrema unctio erga peste infectos conferri potest inungendo organum illius sensus, qui unctioni magis expositum se offert, ita formam proferendo, quomodo fieri

PHYSIOGNOMIA.

Vide verb. SUPERSTITIO, num. 24.

PIGNUS.

Quae vendi non possunt, nec possunt in pignus dari. L. *Pupillus*, § *Eam rem*, ff. *Quae res pignori*. Quare res Ecclesiae, et etiam mobilia pretiosa, non nisi concurrente legitima causa, et accedente licentia

solet cum unus tantummodo sensus inungitur. *Ibid.*, § 29.

(19. Licet autem judicio episcopi in eo casu inungere aegrotum adhibita oblonga virga, cujus in extrema parte sit gossipium oleo sacro imbutum. *Ibid.*, § 30.

PILEOLUS.

SUMMARIUM.

1. Pileoli usus in missa, etiam extra canonem, concedi non potest ab episcopo, sed solum a Papa. — 2. Nullus etiam episcopus pileolo uti potest in missa sine Sedis Apostolicae licentia. — 3. Qui assistit in choro missae conventuali non potest por-

(1. Pileoli usus in missa, etiam extra canonem concedi non potest ab Episcopo, sed solum a Papa. Sac. congr. Episcop. et Regul., 3 Jan. 1590, et die 17 Jun. 1595; et sacr. cong. Rit., 24 April. 1626, et colligitur ex c. *Nullus* 56, De consecr., dist. 1.

(2. Nullus etiam episcopus pileolo uti potest in missa sine Sedis Apostolicae licentia. Sacra congreg. Rit., 3 Januar. et 24 April. 1616, apud Barbosam, in *Summa Apostolic. decis.*, verb. *Pileolus*, num. 1.

(3. Qui assistit in choro missae conventuali non potest portare pileolum per totum canonem; in aliis vero divinis officiis uti potest. Sac. congr. Episcop. et Regul., in *una S. Angeli*, 5 Novemb. 1602; apud Nicol., in *Floscul.*, verb. *Pileolus*, num. 2. Alii vero dicunt hoc decretum esse sacrae congregationis Rituum, ut videre est apud La Croix, lib. vi, parte ii, num. 1033, decret. 55.

(4. Pileolo uti non possunt parochi, tam de die quam de nocte ministrantes infirmis sanctissimae Eucharistiae sacramentum, neque praetextu invaletudinis. Sic respondit sac. congr. Rit., in *Romana*, 13 Aug. 1695, et 2 Januar. 1696, parocho Sancti Laurentii in Damaso apud Monacell., tom. IV *Supplement.* ad III tom., num. 9 et 10.

(5. Alia. *Vide verb. BIRRETUM*.

(6. Imo neque in choro potest portari coma fictitia, seu, ut vulgo dicitur, *Perucca*. Sac. congreg. Conc., in *una Bergamensi*, 9 Dec. 1690, lib. v *Decret.*, fol. 765, ubi rejecit instantiam abbatis Petri Nigroni, canonici cathedralis deferendi comam fictitiam in choro sub praetextu frigiditatis et subtilitatis aeris, apud Monacell., tom. IV, *Supplement.*, ad tom. I, num. 261.

tare pileolum per totam missam; in aliis vero divinis officiis uti potest. — 4. Pileolo uti non possunt parochi, tam de die quam de nocte ministrantes infirmis sanctissimum Eucharistiae sacramentum, neque praetextu invaletudinis. — 5. Alia *vide v. BIRRETUM*. — 6. Agitur de coma fictitia, ad num. 10.

(7. Et tanto minus coma fictitia, seu capillitium ascititium potest deferri et retineri in actu celebrationis missae, ut expresse prohibuit Innocentius XI, ut patet ex decreto de ejus mandato publicato in *Diocesi Colon.*, die 21 Mart. 1689, quod refertur sub verb. *Missa*, art. 9, n. 4. *Vide ibi*, et apud Reiffenstuel, lib. iii *Decretal.*, tit. 1, n. 93, ubi refertur consimile decretum publicatum de mandato Innoc. XII, die 18 Sept. 1692.

(8. Quinimo clerici deferentes comam fictitiam, vulgo *Perucca*, possunt excommunicari, si sint beneficiati, vel in ordinibus sacris constituti, ut habetur in concil. iii Constantinopolitano, canon. 96. Et hanc poenam excommunicationis ferendam sententiae contra beneficiatos, et in sacris constitutos deferentes comam fictitiam, sustinendam et imponendam esse declaravit sacra congregatio nonnullorum cardinalium specialiter a Papa deputata in *Vigilien. synodi*, 18 Maii 1695, in responsione ad 21. Contra vero caeteros clericos minorum ordinum esse procedendum juxta dispositionem concilii, sess. xxi, cap. 6, *De reform.*, apud Monacell., tom. I, in *Appendic. adnotat. ad litter.* « Encyclicam sacrae congregationis Episcoporum et Regularium super exercitiis indecentibus ecclesiasticorum, n. 20. »

(9. Et quod capillitium ascititium permitendum non ecclesiasticis personis, decrevit novissime sacra congreg. Conc., in *Melphit.*, 8 Aug. 1722, quod fuit expresse pariter prohibitum in Urbe de mense Februarii 1725, de mandato sanctissimi D. N. Benedicti XIII. ut refert Ursaya, in *Miscellan. sacro et profano* 1, litt. C, n. 52, et habetur

in concilio Romano ab eodem Summo Pontifice celebrato anno 1724, sub tit. 16, *De vita et honestate clericor.*, cap. 3, ubi expresse statuitur, quod « comam fictitiam,

PLACITUM REGIUM.

In placitum regium animadversiones sequentes ponuntur.

(1. Mira sunt quæ de placiti regii necessitate, ut Apostolicæ quævis litteræ vim habeant, post Stockmansium, et Van Espenium Kaperus quidam celebris scriptor tradidit. Sed rem a Zallwein Benedictino Germano, ab aliisque nostro ævo diligenter perpensam non multis explicabimus. Utar autem statim Zallweini verbis, qui t. I, *Principior. jur. eccles.*, p. 377, ait: « Quantum ad illud placitum regium, si rem bene examinemus, comperiemus, quod omnes discordiæ circa receptionem bullarum et decretorum exortæ inde suam trahant originem, quod sciant et doctores, et magnates, hoc placitum regium ex suggestione politicorum esse susceptum. Ex hoc ipso enim audaciores fiunt, ut omnia decreta, quæ suo palatii non sapiunt, suggillare, carperè et vilipendere non curent. Certe in illis provinciis, in quibus placiti regii usus non viget, nihil tale unquam, aut raro fuit auditum. Fœtus politicorum est istud placitum regium, qui adulandi, placendi, atque jurisdictionis et propriæ, et suorum principalium ampliandæ studio, et fortassis occulto livore, invidia et odio, quo in auctoritatem ecclesiasticam feruntur, nescio quæ pericula, præjudicia et damna bono publico metuenda fingunt, et suis principibus sub speciosissimis rationibus ante oculos ponunt. »

(2. Hæc, ne perperam dicta videantur, sunt a nobis uberius explicanda ac confirmanda. Fœtum politicorum auctor placitum regium dixit; sed addere omnino debuit extremis tantum sæculis editum. Stockmansius eo loci, in quo tantum boni sensus Febronius deprehendit, egregie fallitur, dum populum placiti regii moribus ab omni memoria assuetum vocat. Feralis ejus schismatis, quod ab Urbano VI ad Constantiense concilium Ecclesiam crudelissime dilaceravit, tempore vetustior non est isthæc memoria. Indicent Stockmansius, Van Espenius, et cæteri id genus regni dignitatis assentatores, vel unum ex tot imperatoribus, principibusque rerum ante illud schisma potitis, indicent, qui Apostolicas litteras suo, ut evulgarentur, consensu indigere contenderit. Quæ lex, aut rei, de qua agebatur, natura, aut tumultum, qui inde timere poterant, causa cum reipublicæ statu conjunctior, quam Siriciana illa, qua majores clerici ab uxoribus abstinere jubebantur: *Ab omni ecclesiastico honore, ni parent, Apostolicæ Sedis auctoritate defecti, atque a venerandis attractandis mysteriis per-*

(32) Ep. I, ad Himer. Terrac.

(33) Confer opus supra indicatum, cui titulus: *Ragioni della Sede Apostolica*, etc., t. I, p. II, pag.

vulgo *perucca*, aut *cerchielli* nunquam adhibeant. »

(10. Alia ad rem. Vide verb. *COMA FICTITIA* per tot., et verb. *MISSA*, art. 2, a n. 2 ad 4.

petuo prohibiti (32)? Neque tamen cuiquam in mentem venit, principis, ut ea promulgaretur, expectandum assensum. Idem de cæteris Pontificum ac conciliorum legibus dicas, quæ ad Urbanum VI prodierunt. Sed quo gravius est, in magnis illis, quæ a nono sæculo ad quartidecimi initia Romanis Pontificibus cum imperatoribus regibusque fuere dissidiis, Apostolicas in hos constitutiones in ipso eorum imperio, regnisque promulgatas novimus, quin de regio placito ad illas infirmandas cogitaretur (33). Philippus quidem Pulcher in maxima illa cum Bonifacio VIII controversia cavet, ne ullæ ejus pontificis litteræ in regnum deveherentur, *custodibus ubique appositis*, uti in Spondani Annalibus legimus (34), non autem promulgari illas in Gallis absque suo assensu non posse dixit. Idem a 1164, cum Alexandro III gesserat Henricus Angliæ rex, non enim ejus litteras nullius futuras roboris, nisi sibi, aut proceribus suis probarentur, arbitratus est, sed sævissima, » ut idem Spondanus ait (35), « edicta per omnes sibi subjectas provincias promulgavit, nempe ut omnes portus diligentissime custodirentur, ne litteræ interditionis Summi Pontificis » in Angliam « deferrentur. » Quanto facilius, regio negato assensu, pontificias Constitutiones eludere reges ii potuissent! Sed nondum res politica ad eam absolutionem perducta erat, quam posterioribus tandem sæculis obtinuit.

(3. Nempe subito Clementis VII adversus Urbanum VI, schismate, quod deinde ad Martinum V in *Constantiensi* synodo electum perduravit, ne ab antipapis, eorumque asseclis fraudes impune admitterentur, ipsi Urbano visum fuit per necessarium, ut de Constitutionibus Apostolicis, an legitimæ forent, atque a vero Pontifice proficiscerentur, episcopi ante judicarent, quam executioni demandarentur. Principes quoque, ne populi a pseudo-Pontifice deciperentur, cavendum sibi duxerunt bullarum examine. Quamobrem, ut in *Vita Caroli VI, Galliarum regis* narrat Joannes Juvenalis Ursinus, cum an. 1381 Rector Parisiensis academix ad professorum cæterorumque conventuum quasdam Urbani VI, litteras legendas detulisset, dux Andegavensis ob pupillarem Caroli ætatem procurator regni, qui Clementis VII partes sequebatur, graviter rectori indignatus eum comprehendi jussit, non fuisse prætexens ab illo Urbani litteras regi antea exhibitas; quod ipsum tamen histo-

xi et seqq.

(34) Ad ann. 1501, n. 7.

(35) Ad ann. 1164, n. 10.

ricus ducis in *Academix rectorem violentiæ* assignat. Adeo explorata res erat, non potuisse ob hanc causam in rectorem, veluti sontem, jure animadverti. Eadem de causa apud Lusitanos, teste Garcia de Resende in *Chronico Joannis regis*, moribus inductum tunc fuit, ut debrevibus cæterisque Romanis litteris ab archicancellario cognosceretur. * Cap. 66: « Costumavasi anticamente in questi regni, che tutti i brevi, e rescritti, lettere, e bolle, che venivano da Roma, non si facesse di esse cosa alcuna, se non erano prima vedute, ed esaminate dal cancelliere maggiore, et quelle, che trovava esser vere, e direttamente spedite, dava licenza, che si pubblicassero, e che avessero esecuzione, e questo era con sano, e buon rispetto, per isfuggire la falsità, di modo che le parti non ricevessero dolosamente perdita, e danno. E principalmente perchè in tempo di scisma essendovi più di un Papa, come molte volte si vidde, non si aveva da obbedire in questi regni, se non al Padre Santo di Roma; » Ita ille *.

(4. Exstincto tamen schismate ubique ad antiquam consuetudinem paulatim reditum fuit. Nam non solum episcopis Martinus V quam Urbanus VI ipsis indulserat, de Constitutionibus Apostolicis cognoscendi facultatem eripuit, sed etiam Carolus VII, Galliarum rex apud Feuretum (36) a. 1424, edicto sanxit, ut Romano Pontifici deinceps sua uti liceret potestate, « tam in beneficiorum collatione, quam in jurisdictionis Apostolicæ executione, modo et forma, quibus fel. mem. Clementis VII et Benedicti XIII temporibus usus fuerat, et aliis quibuscunque usibus et mandatis. » In Hispania vero idem fuisse servatum in dubio argumento est Alexandri VI constitutio, quæ a. 1493, Ferdinando V et Isabella petentibus indulgentias, omnes cum antea concessas, tum postea concedendas suspendit: « donec per loci ordinarium, in ejus civitate et diocesi pro tempore publicabuntur, prius et deinde per nostrum, et Sedis Apostolicæ prædictæ nuntium in partibus illis tunc existentem ac capellanum majorem eorumdem regis et reginæ consilio existentem per eos ad id deputandum, bene et diligenter, an sint veræ litteræ Apostolicæ, visæ et inspectæ fuerint. » Si enim Hispaniarum regibus in more positum fuisset, ut Apostolicas Constitutiones suo examini subjicerent, nunquam id ab Alexandro postulasset, sed suo jure quemadmodum in aliis, ita in his quoque Apostolicæ Sedis litteris usi fuissent; multoque minus in legibus, quas de hujusmodi indulgentiis ediderunt, earum cognitionem *vi Alexandrinæ Constitutionis* præcepissent (37). Lusitani quidem consuetudinis, quæ in schismate obtinuerat, retinentiores fuere; sed posteaquam Innocentius VIII, a. 1486, Joannem regem de illa abolenda graviter monuit. * Ipsas Innocentii ad regem litteras accipe.

(36) *Traité de l'abus*, lib. I, cap. 4.

(37) Vide ipsam legem apud Alphonsum Azevedum, t. I, lib. III, tit. 6, leg. 37.

« JOANNI Portugalliæ regi illustri. — INNOCENTIUS, etc.

« Charissime, etc.

« Olim fel. record. Sixtus Papa IV, prædecessor noster immediatus per suum nuntium, deinde per proprium cursorem, celsitudinem tuam monuit, ut revocaret quædam statuta, quibus nonnulli reges Portugalliæ jamdudum contra libertatem ecclesiasticam usi fuerant, ipsaque celsitudo tua tunc utebatur: cui cum Majestas tua respondisset, missuram se super his ad eum, supersedit in ulteriore provisione prædecessor noster prædictus. Post paucos postea dies diem clausit extremum. Nos vero, quibus in ea re nulla alia excusatione, aut informatione opus erat, quippe qui statuta prædicta, dum in minoribus essemus, experti fuimus, causam sanctumque propositum prædecessoris nostri præfati, audito adventu oratorum tuorum, ex quibus statuta prædicta jam revocata fuisse intelligere sperabamus, prosequi ac continuare distulimus.

« Cum vero coram Nobis oratores præfati fuere, nihilque in mandatis ad Nos a te in hoc se habere dixerunt, doluimus profecto pro gravitate rei, pro conscientia tua, pro expectatione nostra; doluit ipsum quoque sacrum Romanorum cardinalium collegium. Neque potuimus (credat Nobis Majestas tua) sine difficultate ipsum collegium adducere, ut differremus in re tam aperta contra ecclesiasticam libertatem pro hujus Sanctæ Sedis, ac nostro honore providere, quod oratores præfati ad tuam Serenitatem reverterentur, ipsam de nostra ac sacri collegii prædicti mente, justitia atque honestate verbo plenissime informati, qui interfuerunt et audiverunt in secreto nostro consistorio, quam gravia et detestanda statuta hæc ipsi collegio visa sunt: Neque possumus, fili charissime, satis mirari, quod reges Portugalliæ, quorum plurima exstant pro fide Christi egregie gesta, qui inter alios Catholici appellari volunt, non formident censuras ac pœnas in Bulla, quæ in *Cana Domini* in eos, qui talia audent, publice, ne quis ignorantiam prætereundere possit, legi consuevit, contentas. Quia vero ideo Nos Deus, licet immeritos, Ecclesiæ suæ sanctæ, ac huic Sanctæ Sedi præfecit, ut ejus honorem dignitatemque tueamur, vigilemusque super commissum nobis gregem: hortamur Serenitatem tuam, quam ex corde diligimus, monemus atque requirimus (jam enim non dolemus solum, sed compatimur tot afflictis, qui ad Nos clamant, quod litteræ Apostolicæ in cancellaria tua retinentur) districteque (quoniam ignorantiam Majestas tua allegare minime potest) in virtute sanctæ obedientiæ præcipiendo mandamus, ut statutum illud, quod continetur, ne quis tabellio, aut notarius etiam Apostolicus cuicunque judici, aut personæ ullas litteras Apostolicas, publicare, intimare aut præsentare, nisi primo impetrata a tua Celsi-